

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
Ústav technicko – technologický

VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH CHARAKTERISTIK ŘEZNÉ PLOCHY PŘI DĚLENÍ MATERIÁLŮ VYUŽITÍM PLAZMOVÉHO OBLOUKU A PLAMENE

Autor práce: Martin Pinc

Vedoucí práce: Ing. Ján Majerník, PhD.

CÍL PRÁCE

- Cílem práce je kvalitativně, s ohledem na charakteristiky řezné plochy, porovnat a vyhodnotit dělení materiálů využitím plazmového oblouku a plamene.

OBSAH

- Úvod, Cíl práce
- Teoreticko-metodologická část
  - Úvod do problému
  - Termické dělení materiálu
  - Technické parametry řezné plochy
- Aplikační část
  - Příprava vzorků
  - Použité měřicí metody
  - Diskuze výsledků
  - Návrhy opatření
- Závěr

ÚVOD DO PROBLÉMU

- Nová pokroková technologie
- Zkoumání ideálních řezných podmínek

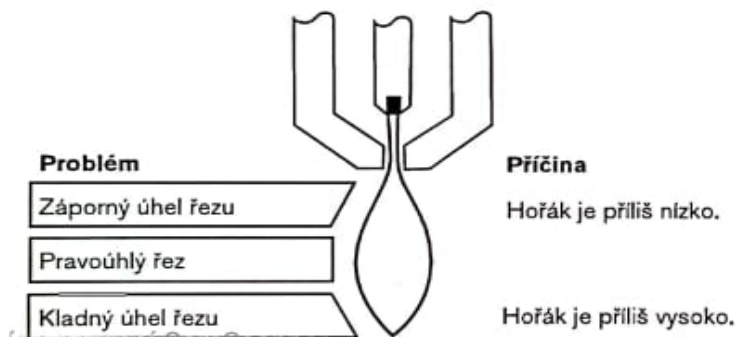

DĚLENÍ MATERIÁLU PLAZMOVÝM OBLOUKEM

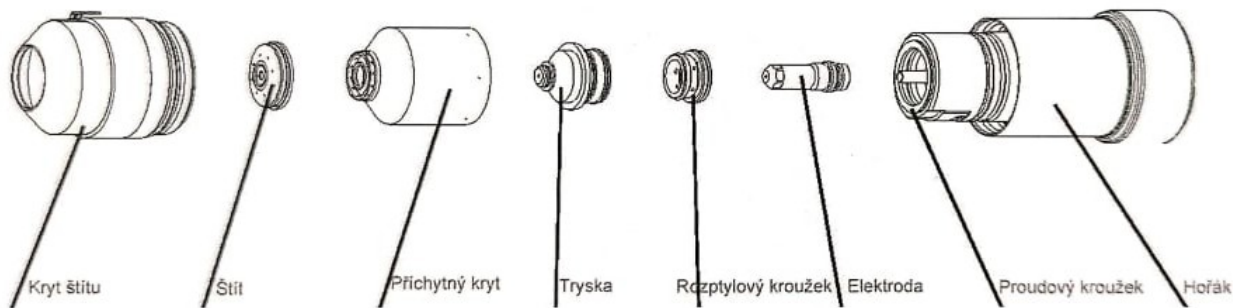
- Využívá soustředěné tepelné energie
- Zdroj tepla je stabilizovaný elektrický oblouk
- Základní materiál je pomocí velmi vysokých teplot propalován (10 000 – 20 000K)
- Výhody:
  - Malá drsnost řezu
  - Rychlost řezu
  - Řezání všech druhů kovů
- Nevýhody:
  - Menší tloušťka řezaného materiálu
  - Velké množství odpadních plynů
  - Vysoké tepelné ovlivnění materiálu
  - Finančně náročnější

- Velký vliv na kvalitu řezu má řezná výška

- Komponenty plazmového hořáku

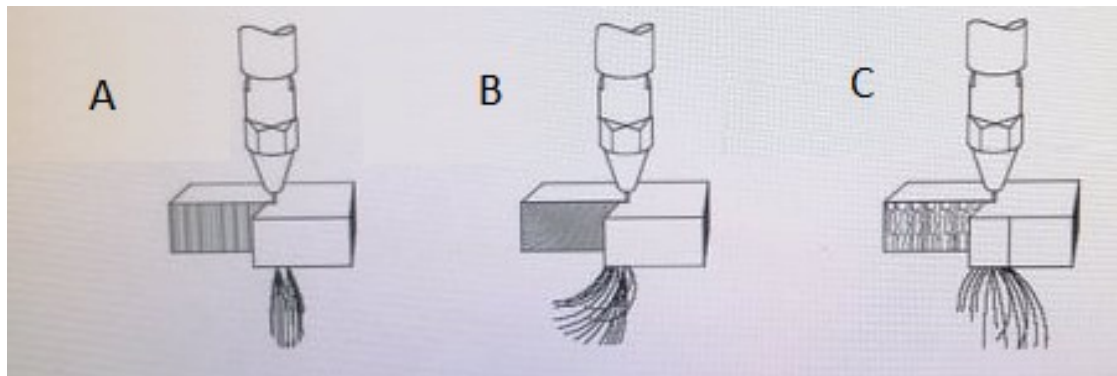

DĚLENÍ MATERIÁLU PLAMENEM

- Nejstarší metoda termického dělení
- Využívá topné plyny a kyslík
- Teplota plamene nabývá hodnot až 1500°C
- Podmínky řezání
  - Zápalná teplota kovu musí být nižší, než teplota tavení
  - Kov zahřátý na zápalnou teplotu se musí v proudu kyslíku spalovat
  - Struska musí být tekutá, aby ji proud kyslíku vypudil
  - Vyvinutá teplota musí být dostatečně velká, aby se kryly ztráty z tepelné vodivosti kovu

- Vliv řezné rychlosti na kvalitu řezu

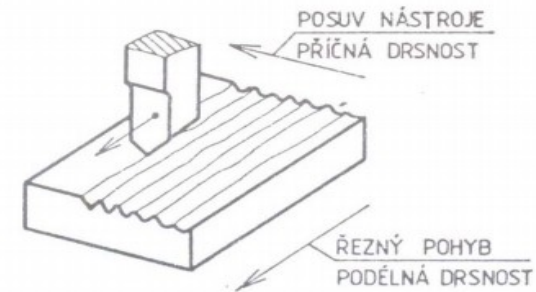

TECHNICKÉ PARAMETRY ŘEZNÉ PLOCHY

○ Drsnost materiálu:

- Součást textury materiálu
- Určuje se odchylkami
- Vysoká drsnost = Vyšší koeficient tření

○ Tvrdost materiálu

- Odolnost proti vniknutí cizího tělesa
- Vysoká tvrdost často znamená vysokou křehkost
- Měřena vrypem, vtlačeníím nebo odrazem

○ Tepelně ovlivněná oblast

- Prstenec obklopující řez
- Mění se zde vlastnosti materiálu
- Nežádoucí oblast -> Snaha minimalizovat tepelné ovlivnění

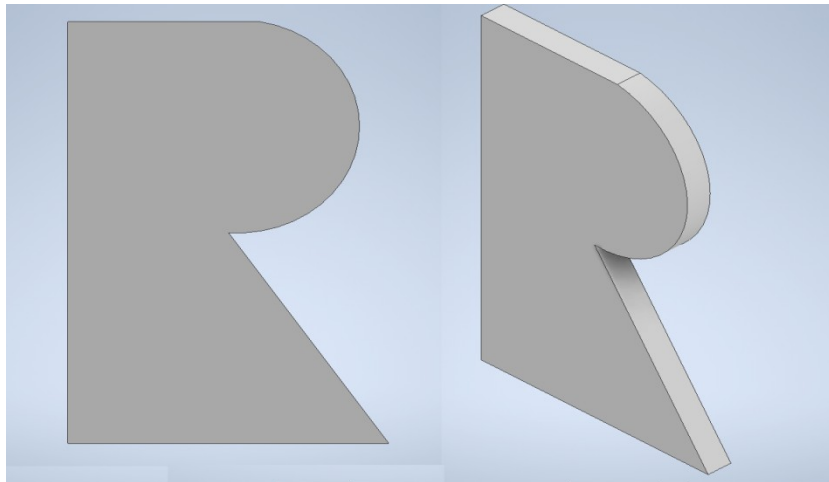
APLIKAČNÍ ČÁST

- Posuzování kvality řezu
  - Drsnost
  - Tvrdost
- Určení vhodnosti využití jednotlivých technologií termického dělení materiálu
- **Výzkumná otázka:** Která z technologií dělení materiálu plamenem a dělení materiálu pomocí plazmového oblouku méně ovlivní vlastnosti vzorku?

PŘÍPRAVA VZORKŮ

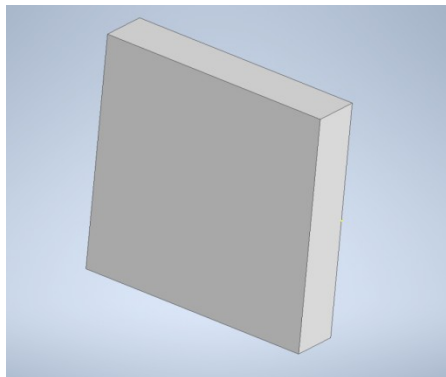
- **Zvolený materiál:** Nelegovaná ocel 11 373 (S 235 JRG 1, Fe360B)
Předepsaná tvrdost HB = 120
- **Ideální tvar vzorku pro testování**

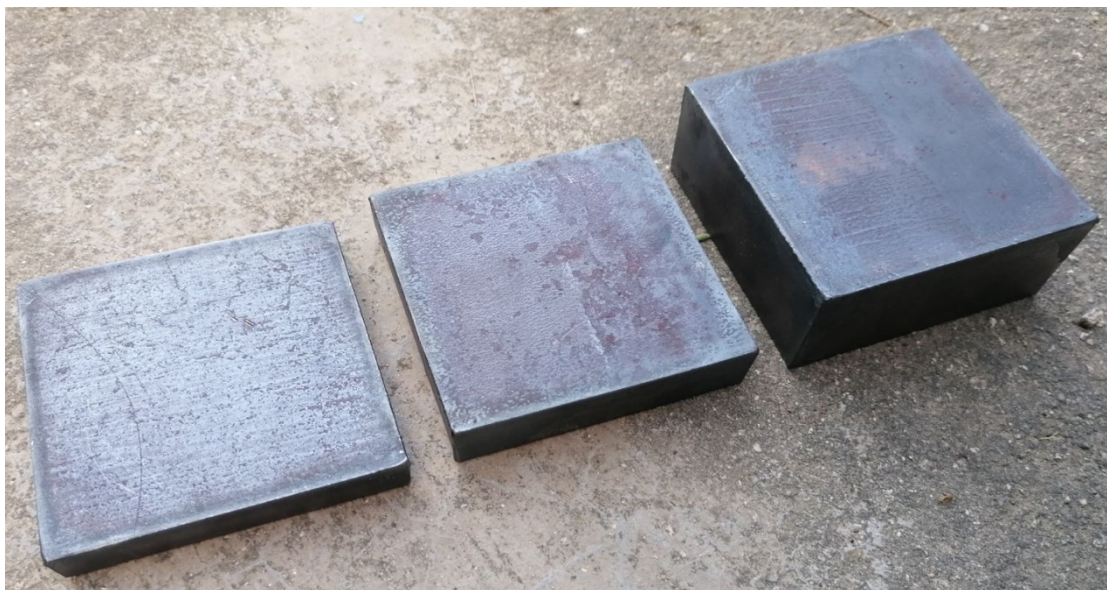
- **Obsahuje:**
Ostrý, tupý, pravý úhel
Rovné, zkosené, zaoblené, rovnoběžné hrany

○ Testovaný vzorek:

ry: 100 x 100 mm

Testované tloušťky

10 mm

15 mm

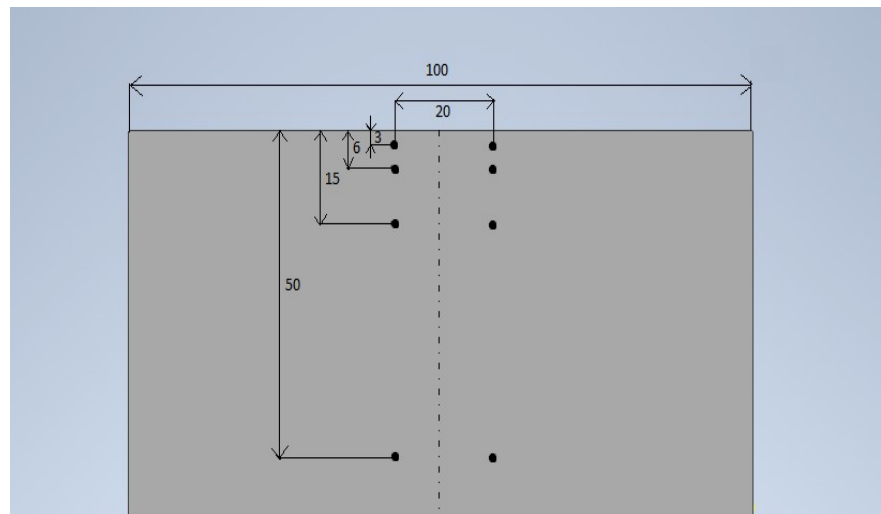
20 mm

35 mm

POUŽITÉ MĚŘÍCÍ METODY

- **Drsnost:** Drsnoměr MitutoyoSurftest SJ-410
Zjišťována střední aritmetická odchylky (R_a)
3 testované místa – Horní hrana, spodní hrana, střed
- **Tvrдость:** Mikrotvrdoměr WilsonRockwell 574
Měřeno metodou HRA (Převáděno na hodnoty HRB)
8 testovacích bodů

DISKUZE VÝSLEDKŮ - DRSNOST

○ Tloušťka materiálu 15 mm

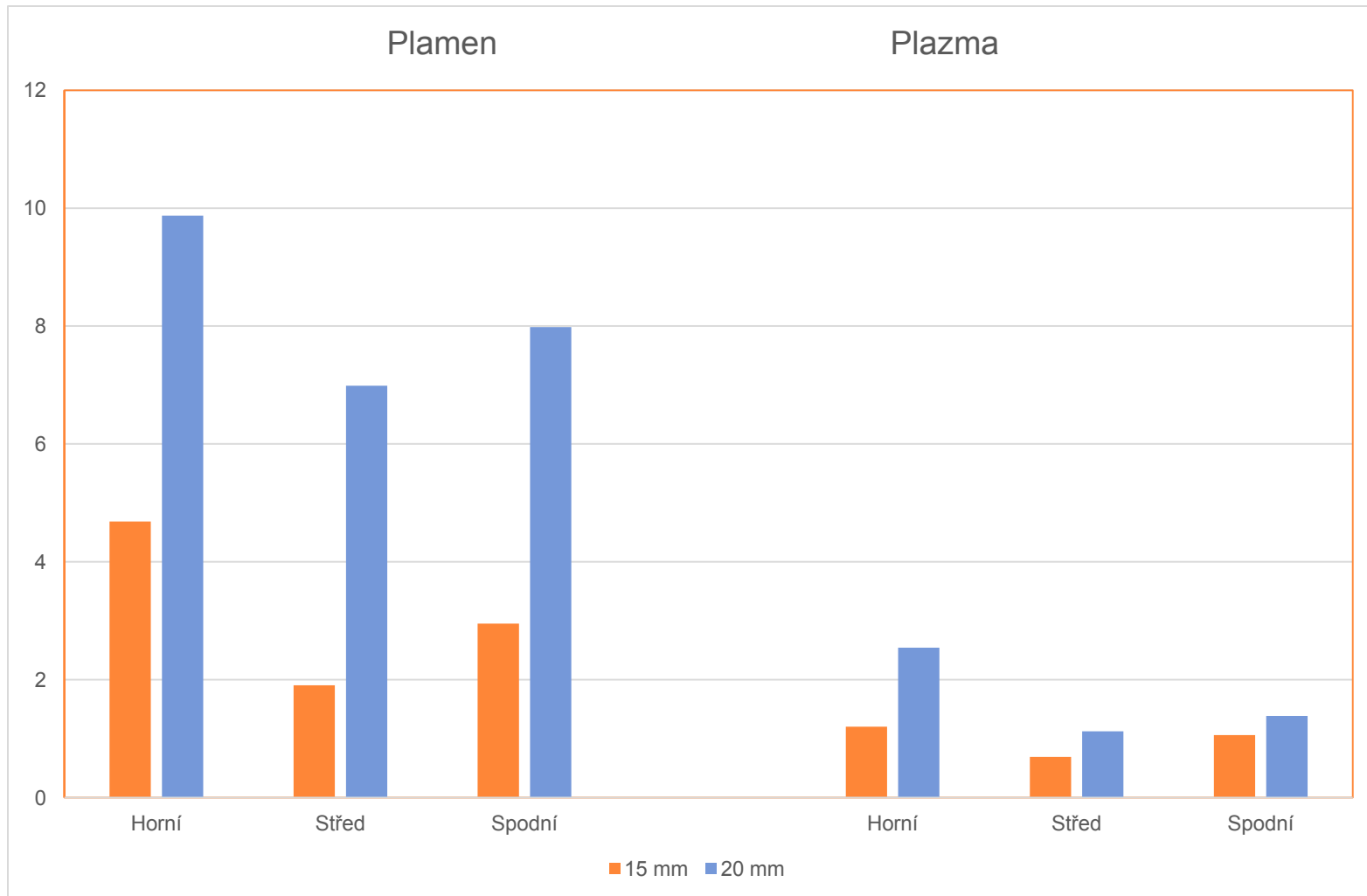
	Střed	Horní hrana	Spodní hrana
Plamen	1,905	4,683	2,952
Plazma	0,690	1,202	1,061

Tloušťka materiálu 20 mm

	Střed	Horní hrana	Spodní hrana
Plamen	6,988	15,995	7,981
Plazma	1,125	2,546	1,386

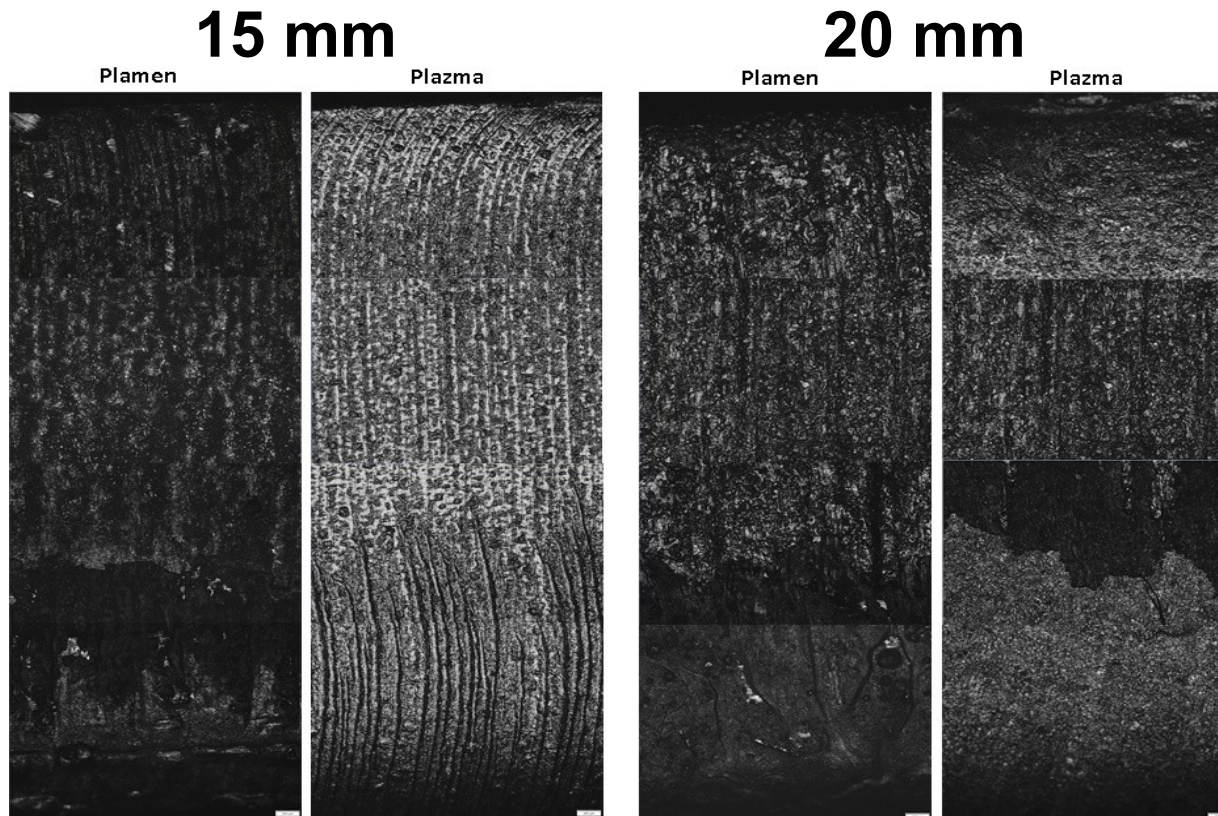

DISKUZE VÝSLEDKŮ - DRSNOST

DISKUZE VÝSLEDKŮ - DRSNOST

- Zkoumáno pod mikroskopem

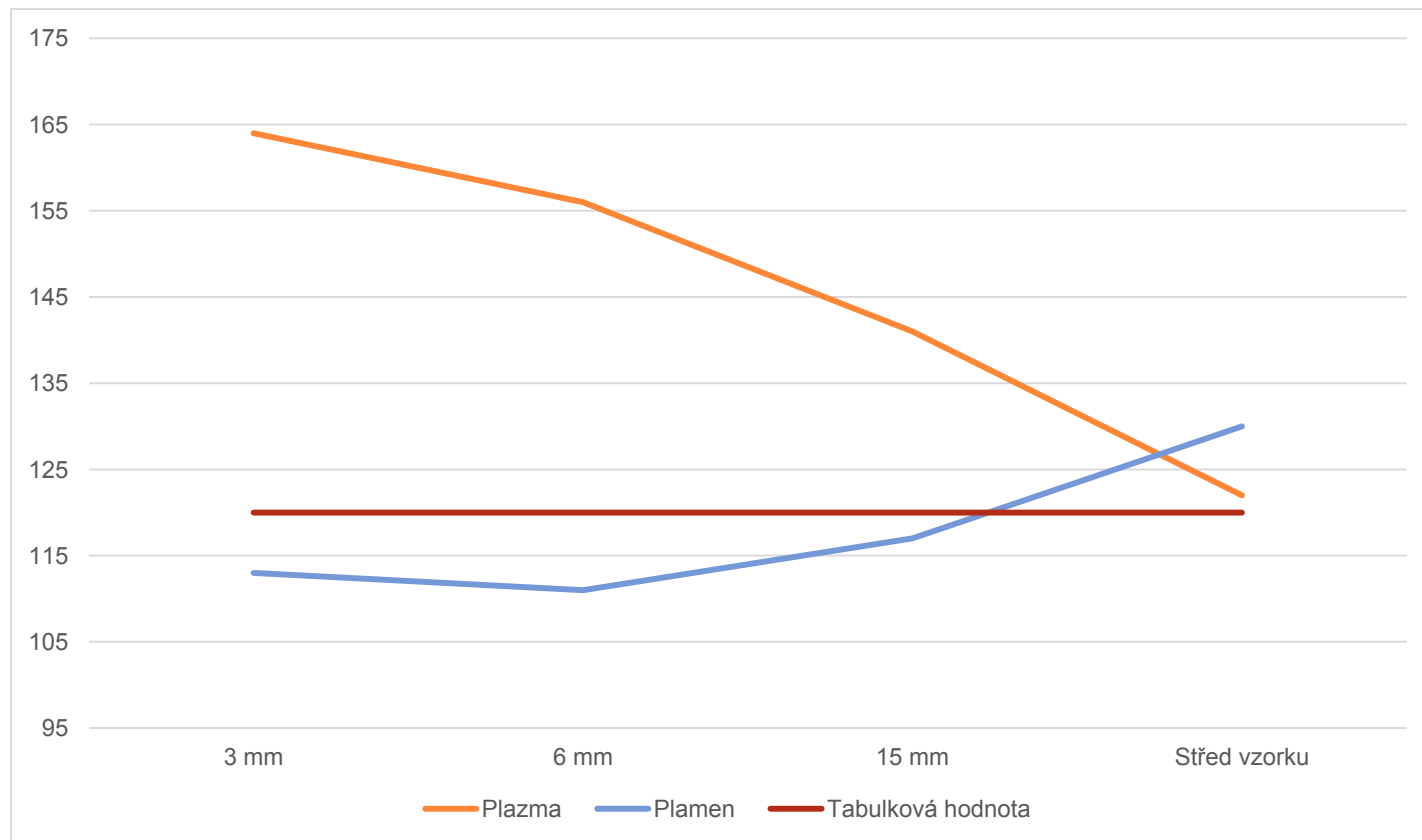
- Šířka snímku odpovídá 2700 μm

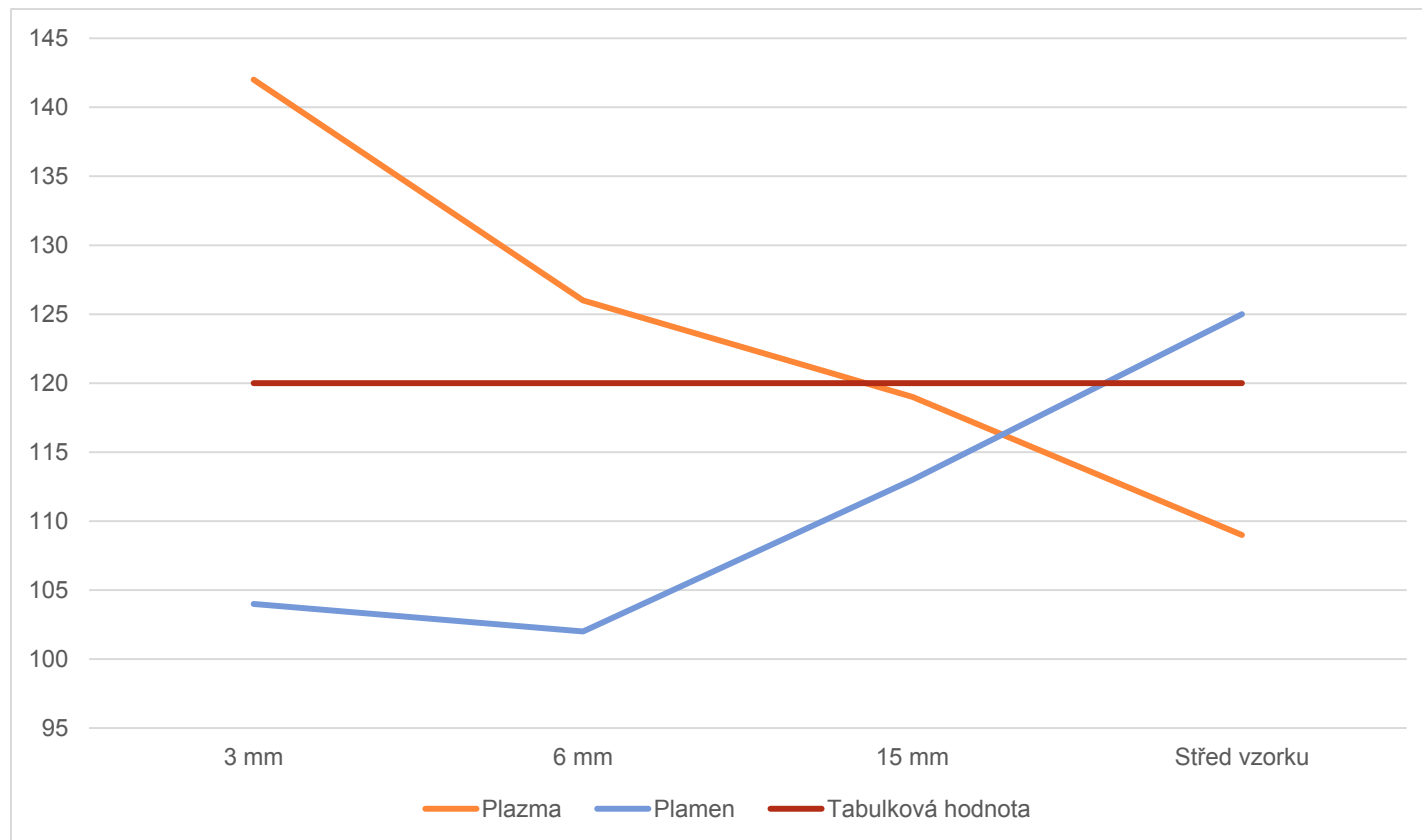
DISKUZE VÝSLEDKŮ - TVRDOST

○ Porovnání plazma – plamen 15 mm tloušťka

DISKUZE VÝSLEDKŮ - TVRDOST

○ Porovnání plazma – plamen 20 mm tloušťka

ZÁVĚR

- Vhodnost technologie závisí na tloušťce materiálu a budoucím využití obrobku
- Pokud je žádána menší drsnost, je lepší zvolit technologii plazmy. Pokud je žádáno menší ovlivnění tvrdosti materiálu, je vhodnější řezání plamenem
- Na kvalitu řezu má vliv řezná rychlost
- Další důležité faktory jsou tloušťka řezaného materiálu a finanční náročnost. Plazma dělí materiály menších tloušťek

Děkuji za pozornost

DOPLŇUJÍCÍ DOTAZY

- • Jakou metodu lze aplikovat při hodnocení úchylek kolmosti kvality řezu?
- Lze pro jednoznačné hodnocení kvality řezu resp. míry tepelného ovlivnění základního materiálu s ohledem na strukturní změny v oblasti TOO využít i laboratorní metalografické hodnocení? Jaký normativní předpis by jste doporučil?

